

toriani. Et ex quolibet horum principiorum asserere Christum, vel humanitatem ejus meruisse suam incarnationem, est sine dubio contra fidem. At vero Augustinus solum ex eo colligit, humanitatem non fuisse assumptionam ex meritis, quia non prius tempore existit quam fuerit assumpta. Quae consequentia licet bona sit ratione materiae (ut statim dicam), non tamen per se sufficit ad faciendam conclusionem de fide. Eamdem tamen sententiam repetit Augustinus in Enchirid., c. 36 et 40, et 43 de Trinit., c. 17, et tract. 2 in Joan.

10. Subsistens conditio requisita ad operationem. — Ultimo arguitur ratione illa communis, quae ita explicatur. Quia meritum debet antecedere primum saltem ordine naturae; sed in Christi humanitate non praecessit ordine naturae aliquod opus meritorium ante assumptionem; ergo. Major supponitur ex materia de merito, et ex supra dictis explicando sensum hujus dubii, in quo versamur. Minor probanda est ex dictis in sectione praecedenti, quia operatio animae est quoddam accidens ejus; sed ostensum est nullam formam accidentalem, praesertim extrinsecam, seu non habentem intrinsecam et necessariam connexionem cum ipsa substantia, antecedere ordine naturae propriam subsistentiam, atque adeo neque hanc hypostaticam unionem; ergo idem dicendum est de operatione, atque adeo de merito quod in operatione fundatur. Et hoc sensu optime procedit illa ratio, quae in eamdem coincidit, quod, scilicet, actiones sunt suppositorum, seu subsistentium; sed humanitas, seu anima prius natura quam uniretur, non fuit suppositum, nec subsistens; ergo neque capax operationis, nec meriti. Major habetur ex communi consensu philosophorum, et ex Aristotle in citato loco Metaphys., qui (ut ego ex amo) pro eodem duxit naturam singularem et suppositum, et ex dictis ita explicanda est, et probanda, quia, licet subsistens non sit formale principium operandi, tamen est conditio ex natura rei praerequisita in operante propter illam rationem, quia complementum rei in proprio esse substantiali secundum naturae ordinem operationem antecedit. Quod a simili explicatur in forma accidentalis, in qua etiam ex natura rei distinguuntur actualis inherentia ab ipsa existentia, et tamen ex natura rei loquendo, accidens prius natura intelligi debet non solum existens, sed etiam inherens, quam actu operans, quia

prius constitui debet in suo naturali modo esendi, quam operetur. Et hinc etiam fit quod, si per Dei potentiam accidens sine subjecto conservetur, prius intelligetur esse suo modo per se existens quam operans, quia cum inherenter sit magis intrinseca accidenti quam actio, et ex natura rei prius illi conveniat, ea impedita per alium modum per se existendi, necesse est ut talis etiam modus actionem antecedit, atque universaliter, ut forma in re prius habeat unum vel alium determinatum modum essendi, quam agat; sic ergo in proposito, subsistens propria, tanquam modus maxime intrinsecus naturae, ex natura rei antecedit operationem; et ideo quando per hanc hypostaticam unionem impeditur, etiam talem unionem antecedere operationem necesse est.

11. Et hac ratione solvitur facile fundatum prioris sententiae. Concedo enim, consequenter loquendo, ita potuisse probabiliter, imo et probabilius dici in illa opinione quae ponebat dispositionem gratiae antecedentem in ipsa humanitate. Sed propterea illam rejecimus, et ab inconvenienti, hoc eodem argumento illam impugnavimus. Ad confirmationem, sunt qui propter illam concedant potuisse in humanitate praecedere aliquam operationem liberam ordine naturae ante unionem; sed hanc non potuisse esse meritoriam, quia non procedebat ex gratia. Hoc vero mea sententia inconstanter dicitur. Quia si operatio libera et moralis, seu virtutis acquisitae, potuit in humanitate antecedere unionem, cur non etiam supernaturalis, vel cur non etiam habitus infusus? vel saltem operatio supernaturalis procedens ab auxilio? Si enim dicatur haec dona supernaturalia ratione unionis conferri, principium petitur. Hoc enim controvertitur, nam quamvis unio semel habita sufficiens ratio sit, ut haec omnia auxilia praebantur, tamen etiam possunt ex voluntate Dei per se concedi cuicunque naturae illorum capaci, atque adeo possent dari naturae humanae, ut per illa se actualiter disponeret ad unionem, et aliquo modo mereretur illam, si illorum esset capax. Alter ergo ex dictis respondendum est, etiamsi prius natura anima supponatur existens, non tamen potuisse prius natura operari quam subsistat propria subsistens, vel subsistens Verbi, cuius ratio satis explicata est.

12. Ex quibus tandem dico tertio, etiam de potentia absoluta fieri non potuisse ut humanitas mereretur suam incarnationem, eo

modo quo nunc agimus. Nam imprimis suppono, humanitatem separatam ab omni supposito proprio et alieno non posse existere in rerum natura, et consequenter in illa ut sic hujusmodi meritum esse non posse. An vero in proprio supposito prius existente esse potuerit, dicetur sect. 5. Deinde, cum ex natura rei sit prior subsistens quam operatio, nulla ratione potest hic ordo immutari, quia est prorsus intrinsecus et quasi essentialis. Quod ita declaro, quia non potuit Deus facere ut humanitas in proprio supposito prius natura operaretur quam subsisteret, quia non potest facere quin subsistens sit magis intrinseca, et ex natura sua anterior operatione. Deinde non potuit haec subsistens propria impediri per unionem ad Verbum, alio modo quam de facto impedita est; ergo, si de facto non intelligitur talis ordo naturae, quo operatio humanitatis praecedat unionem, nulla ratione est illa possibilis. Denique rationes in praecedente sectione factae in praesente casu procedunt.

13. Aliorum fragmentum. — Quot labore defectibus. — Substantialis unio ad existentiam Verbi, ad subsistens ipsius terminatur, necesse est. — Praeter hos autem modos nullus aliud excogitari potest, quo humanitas per opera ordine naturae antecedentia hypostaticam unionem mereatur. Dicunt vero aliqui, potuisse humanitatem existere per existentiam Verbi, et ut sic existentem mereri unionem ad hypostasim seu subsistens Verbi. Nam, licet unio ad subsistens (ut aiunt) naturaliter sit prior quam ad existentiam, posset tamen Deus hunc ordinem immutare. Addunt vero meritum illud non fore omnino perfectum et de condigno, eo quod non esset ab infinita persona, sed a natura, quae licet per infinitam existentiam existeret, illa tamen existentia non ita dignificaret operationem, sicut persona. Sed mirum est quot falsa principia in hac imaginatione seu fictione includantur. Primum, posse naturam existere per alienam existentiam, de quo infra, q. 17. Secundum, posse intelligi unionem substantialiem cum Deo, et non esse in hypostasi, nec subsistens; illa enim unio cum existentia substantialis est, et tamen non ponitur esse in hypostasi, nec ad subsistendum; relinquitur ergo ut talis unio sit in natura, quia juxta doctrinam Conciliorum supra traditam, non est aliud genus unionis substantialis inter duas substantiales naturas. Et ex eadem doctrina constat quam sit falsum illud con-

sequens, constabitque amplius ex dicendis infra, q. 3. Tertium, posse esse realem naturae ordinem inter unionem ad existentiam, et unionem ad subsistentiam Verbi. Qui enim hoc concipi potest, cum existentia illa et subsistens in re nullo modo actualiter distinguantur? Ubi enim non est in re distinctio, nec realis ordo naturae esse potest. Quod magis declaratur ex parte humanitatis: aut enim in illa sunt duo modi unionis ex natura rei distincti, unus ad existentiam, et alius ad subsistens divinam, aut est unus tantum. Primum per se appareat valde absurdum. Cur enim distinguntur in re uniones, cum neque in re quae unitur, neque in re ad quam unitur, reperiatur talis distinctio ex natura rei? Adde etiam, quod neque illae uniones sunt separabiles, alias posset manere humanitas existens divina existentia in propria persona; quod nemo (credo) prudens affirmabit. Nullum ergo est principium aut signum distinctionis ex natura rei inter illas. Quod si unio est in re eadem in seipsa, et existentia cum subsistens Verbi in re est idem, non potest ordo naturae in illa unione excogitari, neque est distinctum donum Dei illa unio, ut terminatur ad existentiam, vel ad subsistens; non ergo potest tale meritum intercedere inter illas duas uniones, etiamsi eas admittamus, et demus ratione distingui, quia haec distinctio non satis est ut inter eas, vero ordine naturae et causalitatis, quasi interponatur seu intercedat. Sed de hac re iterum redibit sermo infra, q. 17.

14. Quartum denique absurdum, quod involvit in predicta assertione, est suppositis his principiis non habere operationem, infinitam dignitatem moralem ab existentia divina, sicut habet a subsistens. Quenam enim differentia ratio reddi potest? Numquid minoris perfectionis aut dignitatis est existentia divina, quam subsistens? Non sane, cum sit infinita in genere entis. Aut fortasse existentia minus influit in operationem quam subsistens? Non certe, nam secundum veriorem metaphysicam existentia naturae per se influit, natura enim non influit nisi ut actualis entitas; et in omni opinione existentia est conditio magis necessaria ad agendum quam subsistens. Aut fortasse differentia in hoc consistit, quod suppositum sit quod operatur, non natura, etiam existens? At vero, licet hoc in se verum sit, tamen nec inde sequitur naturae dignitatem nihil conferre ad vaorem meriti; sicut confert gratia, licet non

sit ipsa quæ operatur, sed principium operandi. Neque in ea hypothesi, in qua proceditur, id dicitur consequenter; asseritur enim humanitas existens in eo casu mereri unionem hypostaticam; consequenter ergo asserendum est illam esse quæ operatur, non enim meretur nisi operando; ergo, cum illa non operetur nisi existens, neque etiam meretur nisi existens; ergo, si existeret existentia infinitæ dignitatis, ex habitudine et conjunctione ad illam haberet opus infinitum valorem, sicut etiam humanitas haberet infinitam dignitatem et sanctificationem, non minus quam ex unione ad subsistentiam. Est ergo hic dicendi modus (judicio quidem meo) nec sibi constans, nec absolute verisimilis aut probabilis.

SECTIO IV.

Utrum Christus Dominus mereri potuerit incarnationem suam.

1. Hæc quæstio non habet locum, ut ex supra dictis constat, in merito fundato in operibus tempore vel natura præcedentibus ipsam unionem. Quia Christus solum antecedit unionem ut Deus; ut sic autem meriti capax non est (ut suppono), sed ut Deus homo, et ut sic resultat per unionem, et posterius saltem natura sequitur operatio. Quamobrem instituitur tota ista quæstio de merito in posterioribus operibus fundato.

2. De quibus secundo certum est non potuisse per illa Christum Dominum mereri prædestinationem incarnationis, per quam ipse ut homo prædestinatus est, ut esset filius Dei naturalis. Hoc enim probant adducta omnia superiori sectione pro prima conclusione, quia, scilicet, illa merita neque in duratione, neque in præscientia potuerunt antecedere hanc prædestinationem, cum ab illa proficiantur. Nam quod cognoscantur merita possibilia, non refert ut sint ratio volendi incarnationem, nisi fortasse per modum finis, quia causa meritoria (ut dixi), cum habeat moraliter quamdam efficientiam, supponi debet secundum actualem existentiam saltem in prævisione præmiantis. Et eadem ratione non sufficit præscientia conditionata eorumdem meritorum, ut dictum est sectione præcedenti. Atque hinc ulterius colligitur primam futuritionem (ut sic dicam) incarnationis non potuisse sub meritum Christi cadere, id est, non potuisse Christum mereri, ut sua incarnationis esset futura. Probatur primo ex propria assertione, quia, hoc ipso quod incarna-

tio Christi prædestinata est, seu prædefinita, ut in tempore fieret, fuit infallibiliter futura; sed non potuit Christus mereri prædestinationem incarnationis; ergo nec quod simpliciter futura esset. Secundo, quia non potuit aliquid esse ex meritis Christi, nisi illa supponantur vel prævideantur, saltem ut futura; sed merita futura supponunt incarnationem futuram; ergo non possunt esse causa meritoria ob quam simpliciter sit futura incarnationis, sed necessario supponi debet, quod ante omne tale meritum futura sit incarnationis, ita ut sicut de possibili non potest esse vera hæc causalis: Quia merita Christi sunt possibilia, ideo incarnationis est possibilis; sed potius e converso; ita de futuro, non ideo futura est incarnationis, quia merita Christi sunt futurae; sed e contrario, quia incarnationis erit, ideo ab illa erunt merita.

3. Difficultas ergo superest, an ipsa incarnationis potuerit in re ipsa fieri propter merita prævisa ipsius Christi jam prædestinati. Et ratio dubii est, quia gratia antiquorum Patrum, propter merita Christi prævisa, multo ante tempore illis data est; ergo, quamvis incarnationis ordine temporis vel naturae eadem merita præcesserit, nihilominus propter illa prævisa potuit exhiberi. Si enim in genere loquendo, ad rationem meriti satis est ut in præmiantis scientia præmium antecedat, cur non hic etiam sufficiet? Dicetur fortasse rationem esse, quia ipsa incarnationis totius meriti principium est, non autem gratia Patrum antiquorum. Sed contra, primo, quia incarnationis non ut exhibita, sed tantum prævisa, meriti etiam prævisi principium intelligitur; ergo, licet incarnationis illa, ut prædestinata, non potuerit cadere sub tale meritum, tamen ut re ipsa facta, optime potuit. Quod ita explicatur, quia postquam Deus prædestinavit et prævidit Christum habiturum infinita merita, potuit non exequi illam incarnationem, nisi intuitu illorum meritorum, quia libere operatur, et potest, prout vult, sua dona conferre. Nam ex eisdem meritis eodem modo prævisis paravit viam incarnationi exequendæ, et dedit gratiam Virgini, qua esset condigna mater incarnationis Dei.

4. *Sufficiens valor in operibus Christi ad merendam hypostaticam unionem.* — In hac quæstione, non dubitamus quin in operibus Christi Domini fuerit sufficiens valor, ut gratiam unionis mererentur, in genere de illa loquendo, quia (ut supra, q. 1, art. 2, demonstratum est) illa valorem infinitum habuerunt.

Unde si ordinasset merita, ut Pater, vel Spiritus Sanctus incarnaretur, vel si assumpsisset prius naturam angelicam, et per illam operaretur ordinando merita ad assumptionem hujus humanitatis, sine dubio illam mereri de toto rigore justitiae posset, ut ibi dictum est, quia nulla conditio ad meritum necessaria illi deesset. Difficultas ergo tantum est de hac numero incarnationis, ut obtainenda per opera et merita exequenda per humanitatem assumptam per eamdem incarnationem. Et hoc modo multorum opinio est, implicare contradictionem Christum meruisse hanc incarnationem, propter illam rationem, quia impossibile est principium meriti sub meritum cadere. Quæ variis modis confirmatur: primo, quia alias quilibet homo primam gratiam mereri sibi posset, per opera, scilicet, ab ipsam prima gratia procedentia. Secundo, quia alias idem esset causa sui ipsius iu eodem genere; incarnationis enim in genere efficientis est causa meriti, et meritum causa incarnationis, quod genus cause ad efficientem quoque revocatur; ergo et incarnationis erit causa sui ipsius, et duo erunt sibi invicem causæ in genere efficientis, quæ est aperte repugnantia. Tertio, quia alias posset cadere sub meritum, ipsum etiam esse et creari, quæ videntur absurdæ et contra omnium sententiam.

5. Hæc sententia est probabilis. Nihilominus tamen, de potentia absoluta loquendo, fateor me non videre tam apertam contradictionem, et ideo valde probabile existimo hoc fieri potuisse. Quod ratio dubitandi in principio posita multum persuadet, cum replicis etiam adhibitis. Quæ amplius confirmantur, quianon implicat contradictionem velle Deum ita conferre humanitati gratiam unionis, ut non omnino absolute donet, sed quasi sub conditione et dependenter a futuris operibus, et in præmium eorum, atque adeo ut, licet tempore vel natura antecedat unio, non sit per modum gratiae gratis datae, sed per modum anticipatæ solutionis; ut si rex tribuat militi arma et equum in stipendum futuri laboris et militiae, et quasi in præmium meritorum eodem equo et armis futurorum. Quod exemplum variis modis vitatur ab iis qui tuentur contrarium, sed vix unquam satisfaciunt. Deinde quia argumenta in contrarium non cogunt; quod in his quæstionibus, quæ pertinent ad potentiam Dei absolutam, satis fere est ut non existimetur impossibile, quod non probatur.

7. *Objectio.* — Dices: repugnat Christum ordinare sua merita ad obtainendam incarnationem, cum necessario supponatur habens illam; hoc autem videtur necessarium ad meritum, scilicet, ut is, qui meretur, ordinet et referat suam actionem in præmium. Respondet: satis est quod Deus ita ab æterno ordinaverit, et quod in tempore quasi hac lege incarnationem fecerit, et quod Christus postea legem acceptarit, et sua opera retulerit ad implendam voluntatem Patris. Denique non est necesse ut sua merita referat ad obtainendam incarnationem, sed potest referre quasi ad persolvendam illam, quod est satis, cum idem dicendum necessario sit de modo quo Christus antiquis Patribus gratiam meruit. Dices: Deus absque meritis Christi præordinavit Verbi incarnationem, nec potuit aliter fieri, ut dictum est; ergo non potuit illam efficere ex meritis Christi, quia non potest aliter fieri quam præordinata est. Et eadem ratione non potuit Deus ordinare merita Christi ad incarnationem, quam sine ordine ad merita jam præordinaverat. Respondet, idem fere argumentum fieri posse de omnibus prædestinatis; negatur ergo utraque consecutio, quia Deus, qui sine prævisis meritis gratis volebat incarnationem, potuit etiam simul velle,

post jam prævisa merita futura, illam perficere et exequi intuitu illorum; hæc enim non sunt opposita, quia prædestinatio seu potius prædefinitio et executio diversa sunt; unde, licet illa sit absque meritis, hæc potest fieri intuitu meritorum; et licet incarnationis non possit nisi gratis prædestinari, potest tamen non omnino gratis fieri, quia ante præordinationem incarnationis nullo modo supponitur Christus, aut merita ejus, nec ut existentia, nec ut futura; ante executionem vero supponuntur saltem ut futura et prævisa, ex vi efficacis decreti, quo gratis prædefinita est incarnationis; atque ita incarnationis gratis prædestinata potest non omnino gratis fieri, sed intuitu meritorum, quamvis non possit nisi gratis prædestinari.

8. Atque hinc constat ad exempla adducta de prima gratia, et de aliis similibus; quamvis enim de facto non possit prima gratia cadere sub meritum juxta rerum naturas, et juxta legem meriti a Deo statutam, ut infra attingemus, et in materia de gratia latius tractatur, tamen de potentia absoluta non repugnaret, Deum non uti his legibus, sed intuitu futuri meriti, et ratione illius, primam gratiam conferre, sicut de incarnatione dictum est. Adde vero, in his omnibus negari non posse quin in hoc genere seu modo præmiandi merita, aliqua liberalitas intercedat, quia hoc ipsum, scilicet, dare aliquid per modum præmii ante exhibitum meritum, liberalitas est; tamen quia hæc liberalitas non repugnat cum ratione justitiae et meriti, ideo non videtur simpliciter implicare contradictionem, quod hæc omnia dentur propter futura merita prævisa, sicut supra dictum est de gratia data antiquis Patribus propter merita Christi, et de omni pacto justitiae, in quo datur anticipata solutio ante merces exhibitas vel acceptas. Ex quo patet ad primam et tertiam confirmationem.

9. Analogia inter causam finalē, et meritoriam. — Ad secundam vero simpliciter negatur sequela, sicut non sequitur: Meritum est causa finalis incarnationis, et incarnationis est causa efficiens meriti; ergo est causa sui ipsius; quia sicut hic mutatur genus causæ, ita ibi; causa enim meritoria et finalis licet in aliis differant (ut dictum est), tamen in hoc convenienter, quod sicut finis causat, antequam sit, ita causa meritoria potest suo modo causare, antequam in re ipsa existat, si sit in mente ejus qui collaturus est præmium. Et iungis ratio est, quia, sicut finis causat mo-

vendo causam agentem, ita meritum non causat immediate influendo in præmium, sed movendo voluntatem alterius ad reddendum illud. Et hinc est quod, sicut finis interdum movet ad productionem vel consecutionem sui ipsius, ita meritum possit movere, seu esse ratio propter quam Deus conferat id, quod ipsius meriti principium est; ita ut idem simul sit ejusdem meriti solutio et satisfactio. Incarnationis ergo est causa suo modo efficiens physica operis meritorii; meritum autem est causa moralis, et quodammodo metaphorica præmii, et ideo non videtur implicare quod sint sibi invicem causæ, nec propterea sequetur, idem esse causam sui ipsius, genere causæ mutato.

10. *Christus non meruit incarnationem suam.* — Sed quidquid opinemur de implicazione contradictionis, de facto tamen sine ullo dubio dicendum est Christum Dominum non meruisse incarnationem suam. Assertionem hanc aliqui existimant esse de fide, quod est verum in sensu contrario errori Photini, Origenis, et aliorum, ut dictum est, scilicet, quatenus per eam excluditur meritum, quod in eadem natura tempore antecesserit incarnationem; tamen ut excludit meritum, vel natura prius, vel solum prævisum, non est expresse de fide, cum non sit in Scriptura aperte proposita, neque ab Ecclesia definita, aut declarata, est tamen ita certa, ut contraria sit temeraria et periculosa. Primo, quia sacra Scriptura testimonia sectione præcedenti citata plurimum illi favent. Secundo, propter testimonia Sanctorum, præsertim Augustini, ibidem allata. Tertio, propter communem consensum Scholasticorum hic, et in 3, d. 4. Ratio vero reddi potest primo, quia meritum natura sua postulat ut antecedat præmium ad quod ut via ad terminum comparatur, vel ut medium ad finem, et ideo hic ordo in uno et eodem nunquam immutatur. Imo, neque in diversis, nisi quando congruenti ratione alio modo fieri non potest, ut contingit in gratia antiquorum Patrum, in qua etiam suo modo hic ordo servatus est; nam saltem in prævisione Dei fuit prius meritum Christi, propter quod illa data est, quam ipsa gratia; at vero idem Christi meritum non potuit etiam in prævisione Dei esse prius quam incarnationis.

11. Secundo, si admittamus esse possibile principium meriti sub diverso statu sub meritum cadere, ut id fieri possit, necesse est ut illud a principio non absolute et simpliciter detur sed quasi sub conditione futurorum

meritorum, et dependenter ab illis, sicut necessario dicendum est de gratia antiquorum Patrum, quia alias non posset ibi intercedere ratio justitiae, atque adeo neque ratio meriti; at vero hic modus est imperfectus, neque in Christo Domino locum habuit; sed a principio habuit gratiam unionis, perfectissime et simpliciter, et ideo neque in illo talis modus meriti locum habuit. Unde confirmatur tertio, nam propter hanc causam gratia simpliciter prima sub meritum non cadit, quia non datur imperfecto modo et dependenter a futuro opere, sed absolute et simpliciter, et alias non perfecte haberet rationem gratiae. Dico autem, gratia simpliciter prima, quia prima gratia habitualis, sicut est prima in ordine ad meritum de condigno, ita non cadit sub illud; tamen, quia non est simpliciter prima, sed supponit aliam excitantem et adjuvantem, quæ (ut est probabile) potest esse principium meriti de congruo, ideo gratia prima habitualis potest fortasse cadere sub hoc meritum, non ut consequens illam, sed ut antecedens; tamen ipsa prima gratia excitans vel adjuvans, quæ est simpliciter prima, sub nullum meritum cadit; pertinet enim ad convenientem et liberalem providentiam Dei, et consentaneam naturis rerum, gratis donare principia operandi, ipsa vero bona opera ad alia congruentia præmia ordinare; sed gratia unionis in Christo est omnium prima, et radix omnis meriti; ergo. Denique quia maxime decens fuit ut summum Dei opus, et quod est fundamentum totius meriti, non fuerit fundatum in merito, sed in sola Dei liberalitate.

12. *Quæsito fit satis.* — *Quot et quales in incarnationis circumstantie.* — Sed quæres an idem dicendum sit de circumstantiis incarnationis. Respondeo breviter, cum communi et probabiliori sententia, idem esse dicendum. Ut vero hoc et recte intelligatur, et probetur efficaciter, advertendum est circumstantias proprie dici, quæ comitantur incarnationem, ut sunt quod tali tempore fiat, tali loco, tali modo, opere, scilicet, Spiritus Sancti, et similes; possunt vero etiam circumstantiarum nomine comprehendendi quædam quæ incarnationem antecedunt, ut annuntiatio angelica, consensus Virginis Beatissimæ, ejusque dispositio ac cooperatio. Item quædam alia, quæ incarnationem subsecuta sunt, possunt etiam circumstantiæ appellari, ut Angelorum laudes et cantus, pastorum et magorum adorationes. De primis ergo circumstan-

tis præcipue intelligitur communis sententia. Quam aliqui ex eo probant, quod hæ circumstantiæ ad divinam prædestinationem pertinent, et non cadunt sub libertatem Christi hominis, sed ante illam fuerunta Deo, suo arbitrio, et juxta divinam ipsius sapientiam, præordinatae. Sed hæ rationes et similes non cogunt, nam ea, quæ a Deo prædestinata sunt sola ejus voluntate, possunt cadere sub meritum, licet eorum prædestinatio sub meritum non cadat, ut patet, nam Deus præordinavit Petrum ad tantam gloriæ intensionem sola sua voluntate, quam Petrus postea meretur. Item etiam non cecidit sub libertatem Christi humanam, quod Beatae Virgini tanta gratia sit. Cata; nam, priusquam ipse fieret homo, data est illi, et nihilominus eam ipse meruit, quasi solvendo quod datum jam erat. Ratio ergo solum est illa, quia hæ circumstantiæ, sicut et executio incarnationis, antecedunt meritum saltem naturæ ordine, et ideo ex natura rei non cadunt sub illud, nec sunt multiplicanda miracula sine necessitate. Item quia hæ circumstantiæ per modum unius conjunguntur cum ipso mysterio, et (ut ita dieam) tenent se ex parte illius, quatenus cum illo conjunguntur ad constituendum in rerum natura Christum, in statu in quo possit operari et mereri, nam ad hoc necessarie sunt, et ideo non magis cadunt sub meritum ejus, quam ipsamet incarnationis.

13. *Dispositiones ad incarnationem prærias ut sic Christus non est meritus.* — Et hæ rationes procedere videntur a fortiori de aliis circumstantiis, quæ tempore antecesserunt incarnationem, quia sunt multo antiores merito. Sed in his considerare oportet, aliud esse loqui de illis formaliter, ut circumstantiæ incarnationis sunt, et ad illam dicunt habitudinem; et hoc modo applicari ad eas potest doctrina data. Aliud vero erit si de his loquamur quasi materialiter, ut per sese consideratae possunt esse talis naturæ ac conditionis, ut juxta ordinariam Dei providentiam non dentur sine alicuius merito; ut gratia et auxilia B. Virginis, ut sese prepararet ad conceptionem Filii Dei, quatenus ordinata sunt ad incarnationem, circumstantia ejus dici possunt, quæ reduci potest ad illas quas philosophi morales vocant, *quomodo, vel quibus auxiliis*, et nihilominus Christus meruit eam gratiam, et auxilia Beatæ Virginis, non eo titulo quod circumstantiæ sue incarnationis sunt, sed quia sunt res pertinentes ad sanctificationem perfectam ipsius Virginis, quæ